

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 1 8 2 1 0 3 1 2

JESENSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

==== Izpitna pola 2 ====

Razčlemba izhodiščnega besedila

Petek, 24. avgust 2018 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese naliveo pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi konceptni list in ocenjevalni obrazec.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec). Svojo šifro vpišite tudi na konceptni list.

Izpitna pola vsebuje 24 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 120. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujete **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo in skladno s pravopisnimi pravili, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami. Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov (možnost odbitnih točk zaradi jezikovnih napak). Osnutek zadnje naloge, ki ga lahko napišete na konceptni list, se pri ocenjevanju ne upošteva.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 3 prazne.

Priloga k izpitni poli 2 (M182-103-1-2)

DELO

KULTURA

petek, 14. oktobra 2016
kultura@delo.si**»Končno so se nekateri zidovi podrli«****Prevajalec o nobelovcu***Matej Krajnc pravi, da bi Dylana težko spravili v predal popularne glasbe*

Pesnik in prevajalec Matej Krajnc je v slovenščino presejal dve deli Boba Dylana – avtobiografijo *Zapiski* in izbor njegove poezije *Ni še mrak*. Pravi, da povprečje Dylanovega opusa vsekakor zdrži umestitev na najvišji Parnas.

1 Je Nobelova nagrada za literaturo, dodeljena Bobu Dylanu, za vas presenečenje?

Pravzaprav ne, že leta se je šušljalo, da je v tem ali onem ožjem izboru. Nikoli je sicer ni dobil, a enkrat se očitno tudi to zgodi; menim, da si jo je vsekakor zaslužil.

2 Kaj je s to gesto po vašem pokazala Švedska akademija? Recimo to, da lahko poezijo populariziramo skozi glasbo?

To je ena plat medalje, druga pa, da so se nekateri zidovi končno podrli. Če gledamo povprečje opusa, bi Dylana težko spravili v predal »popularne glasbe«, čeprav so njegove pesmi vsekakor bile popularne. A to je tisti veseli paradoks. Poezije po mojem ni treba popularizirati, ker je zelo samosvoja, tudi izmuzljiva, je pa gesta Akademije pomembna zlasti zato, da dobi tudi ta plat ustvarjanja končno vsesplošno kredibilnost, izenačeno z drugimi vejami tako imenovane resne umetnosti, kot pravijo predalčkarji.

Dylana na univerzah že desetletja obravnavajo kot pesnika, izšlo je kup kredibilnih strokovnih knjig in člankov na to temo, na splošno pa ga ljudje še vedno jemljejo kot nekoga, ki je napisal par popevk. To je seveda površno in narobe, za njegov opus in opuse drugih podobnih ustvarjalcev. Zdaj bo bržčas drugače, še dobro, da je tako.

3 Je res »eden največjih živečih pesnikov«, kot je rekel član Švedske akademije Per Wästberg?

Mislím, da to drži zlasti zaradi avtorske inovativnosti, besedne moči in, kar ni nepomembno, neobremenjenosti s skušnjavami »literarne scene« – ni se zavestno rinil v visoke kroge, ohranjal je občutek za samoironijo, rock'n'roll mu nikoli ni bil pod častjo, ampak ga je jemal kot enakovrednega drugim zvrstem in ga spremenil tudi v besedno umetnost ...

Povprečje njegovega opusa vsekakor zdrži umestitev na najvišji Parnas, noben pesnik pa ni imel stoodstotnega opusa, tako da mu tistega lahkotnejšega dela ne gre šteti kot slabost. Tudi, denimo, naš Prešeren je imel precej lahkotnih pesmi, pa to ne zmanjša njegove pesniške moči in pomena. Tudi če bi šel med ljudi s kitaro ali z bandom, ne bi bilo nič drugače. Pa Byron, Pope in številni drugi.

4 Kaj je bistvo njegovega uspeha?

Bil je ob pravem času na pravem mestu, dovolj sposoben, načitan in inteligen ten, da je znal ugotoviti, kje so pomanjkljivosti tako imenovane popularne kulture, povezati poezijo z glasbo in obratno tako, da je oboje obdržalo substanco in primarno funkcijo. Njegove najboljše pesmi stojijo na papirju, glasbo pa zvečine črpa iz starih bluesovskih obrazcev in ljudskih pesmi, iz česar tudi sicer izvira vsa tako imenovana popularna glasba. Oba dejavnika je Dylan znal spojiti tako, da je to, kar je nastalo, bilo zanimivo za poslušalce, hkrati pa to niso bile običajne popevke s tekočega traku, ampak nekaj več.

OBRNITE LIST.

5 Je on primarno glasbenik ali pesnik?

Oboje, tega se ne da ločiti. Sam bi ironično dejal, da je *song and dance man*, kar pove precej o njegovem spoštovanju teh in onih izročil. Tesno je bil povezan s sočasnimi pesniki šestdesetih, kot je Gingsberg, izkoristil je žmohtnost jezika in sproti podrl precej tabujev. Panogi, ki ju omenjate, sta pravzaprav že od pamtiveka neločljivi.

6 Smo ga v slovenščino dovolj prevajali?

Ni slabo. Poleg nedavne antologije njegovih pesmi in avtobiografije mi je uspelo zapisati nekaj prevodov tudi na ploščo, že od prej pa imamo prevod Scadutove biografije in nekaj posameznih precej priljubljenih pesmi, ki jih je prevedel Tomaž Domicelj, ter slikanico, ki jo je prevedel Jure Potokar. Lepo bi bilo, če bi imeli še njegovo nadvse zanimivo in zahtevno eksperimentalno delo *Tarantula*, morda se bo zdaj kaj premaknilo. Sicer pa smo zvečine pokriti. **V. P. S.**

Bob Dylan je bil ob pravem času na pravem mestu, dovolj sposoben, načitan in inteligenčen.

ODZIVI

Tomaž Domicelj: Odlično, mar ne? Ne glede na to, da je njegova poezija zadnja leta v primerjavi s tem, kar je delal pred štiridesetimi, petdesetimi leti, bolj šibka. Menim, da je pri odločitvi prevagala njegova pisna literatura, manj glasbena.

Vlado Kreslin: Skrajni čas! Super! Prvič zato, ker si zasluži, drugič pa zato, ker so dali nagrado nekemu z druge strani ceste.

Chris Eckman: Za kratek čas je ta svet spet dobil smisel in tako lahko pogledamo prek te strašne praznine.

(Prirejeno po: V. P. S.: »Končno so se nekateri zidovi podrli«. Delo (Kultura), 14. oktobra 2016.)

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Ob kateri priložnosti je nastalo izhodiščno besedilo?

_____ (2 točki)

2. Kaj je tema besedila?

_____ (2 točki)

3. V katero besedilno vrsto spada izhodiščno besedilo? Podčrtajte ustrezni možnosti ob poševnicah.

Izhodiščno besedilo je raziskovalni/povezovalni/pogajalni/prepričevalni pogovor,
in sicer osebnotni/tematski intervju.

(2 točki)

4. Kaj po mnenju Mateja Krajnc pomeni nagrada, podeljena Bobu Dylanu, za to vrsto literarnega ustvarjanja oz. za »popularno poezijo«? Odgovorite v povedi.

_____ (3 točke)

5. Zakaj si je Bob Dylan po prevajalčevem mnenju in mnenju Švedske akademije zaslužil Nobelovo nagrado? Navedite tri razloge.

_____ (3 točke)

6. Kakšno stališče prevajalec izraža do Dylanovega ustvarjanja? Podčrtajte ustrezno možnost ob poševnici in dopolnite poved z utemeljitvijo.

Prevajalec je Dylanovemu ustvarjanju naklonjen/nenaklonjen/ne izrazi odnosa,

saj _____

_____ (2 točki)

7. Naslednjim prevzetim besedam in besedam, tvorjenim iz prevzetih besed, poiščite sobesedilno ustrezne domače sopomenke. Na črtice pred besedami napišite ustrezno črko.

_____ paradoks	A z zaporedno številko zaznamovano skladateljevo delo
_____ kredibilnost	B verodostojnost
_____ substanca	C književnost
_____ tabu	Č bistvo, jedro
_____ opus	D tema, ki se kritično obravnava
_____ inovativnost	E vsa dela nekega avtorja
_____ literatura	F zbornik najboljših stvaritev, zlasti leposlovnih
_____ popularizirati	G lastnost tistega, ki uvaja novosti
_____ antologija	H nesmiselno nasprotje oziroma bistroumni nesmisel
_____ avtobiografija	I snov
	J delati/narediti nekaj splošno znano, priljubljeno
	K tema, ki se ne sme kritično obravnavati
	L lastni življenjepis

(5 točk)

8. Dylan o sebi pravi, da je *song and dance man* (človek pesmi in plesa).

- 8.1. Zakaj je intervjuvanec v besedilu uporabil citatne besede namesto prevoda? Odgovorite v povedi.

(3)

- 8.2. V odgovoru na tretje vprašanje poiščite še eno citatno besedo, izpišite jo in dopolnite poved.

Izpis besede: _____

Izpisana beseda se uporablja v citatni obliki, saj _____

(2)
(5 točk)

9. V izhodiščnem besedilu je veliko besed in besednih zvez, ki so rabljene slogovno zaznamovano.

9.1. K navedenim besedam in besednim zvezam pripišite sobesedilno ustrezne slogovno nezaznamovane domače sopomenke ali sopomenske besedne zveze.

presejati (uvodni odstavek) _____

šušljalo se je (odgovor na prvo vprašanje) _____

riniti se (odgovor na tretje vprašanje) _____

načitan (odgovor na četrto vprašanje) _____

od pamtiveka (odgovor na peto vprašanje) _____

(4)

9.2. Matej Krajnc pravi, da je Dylan izkoristil *žmohtnost jezika*. Katera knjižna sopomenka za besedo *žmohtnost* je sobesedilno najustreznejša? Podčrtajte ustrezno možnost ob poševnici.

okusnost/sočnost/lahkotnost/jednatost

(2)

(6 točk)

10. Preberite povedi iz izhodiščnega besedila.

10.1. V povedih podčrtajte frazeme in jim pripišite razlago.

To je ena plat medalje, druga pa, da so se nekateri zidovi končno podrli.

Prvič zato, ker si zasluži, drugič pa zato, ker so dali nagrado nekemu z druge strani ceste.

(6)

10.2. Ali je izražanje s frazemi glede na odnos intervjuvanca do teme in glede na vrsto besedila ustrezno? Obkrožite ustrezno možnost ob poševnici in dopolnite poved.

Izražanje s frazemi JE / NI ustrezno, saj _____

(3)

(9 točk)

11. Preberite slovarski sestavek besede *vaga* in rešite naloge.

vāga -e ž 'tehtnica' = lat. 'trutina' (16. stol.), *vāgati* (16. stol.), *navāgati*, *prevāgati*, *zvāgati*. Prezeto iz stvnem. *wāga*, srvnem. *wāge*, iz česar se je razvilo današnje nem. *Waage* 'tehtnica' (ST, 243). Nem. beseda je dalje enaka s stnord. *vág* in se je razvila iz pgerm. **wægō* 'tehtnica', izpeljanke iz **wegan* 'premikati, nihati, zibati', iz česar je današnje nem. *bewegen* 'premikati' (KI, 771).

- 11.1. Iz katerega slovarja je slovarski sestavek?

(1)

- 11.2. Ali je beseda *vaga* domača ali prevzeta?

(1)

- 11.3. Tomaž Domicelj je v odzivih rekel: »Menim, da je pri odločitvi prevagala njegova pisna literatura, manj glasbena.« Kaj pomeni beseda *prevagala* v besedilu?

(1)
(3 točke)

12. Sporočevalec izraža svoj odnos do teme tudi s členki. V spodnjih povedih jih podčrtajte in jim pripišite sopomenske členke.

Pravi, da povprečje Dylanovega opusa vsekakor zdrži umestitev na najvišji

Parnas. _____

Zdaj bo bržčas drugače. _____

Menim, da to drži zlasti zaradi avtorske inovativnosti ... _____

(3 točke)

13. S katero intonacijo so bile izgovorjene naslednje povedi? Na črtico pred povedjo napišite ustrezno črko iz desnega stolpca.

_____ *Skrajni čas! Super!*

A padajoča intonacija

_____ *Prvič zato, ker si zasluži, drugič pa zato, ker so dali nagrado nekemu z druge strani ceste.*

B rastoča intonacija

_____ *Smo ga v slovenščino dovolj prevajali?*

C vzklična intonacija

(2 točki)

14. Opazujte besede v povedih in rešite naloge.

14.1. Besede v spodnji povedi razvrstite v besedne vrste in jih prepisite na ustrezno mesto v preglednico.

Tesno je bil povezan tudi s sočasnimi pesniki šestdesetih, kot je Gingsberg.

SAMOSTALNIŠKA BESEDA	PRIDEVNIŠKA BESEDA	GLAGOL	PRISLOV	PREDLOG	VEZNIK	ČLENEK	MEDMET

(3)

14.2. Iz izpisanega naslova in podnaslova besedila izpišite samostalnike in ugotovite, do katere posebnosti pride v njihovi sklanjatvi.

*»Končno so se nekateri zidovi podrli«
Prevajalec o nobelovcu*

Izpis samostalnikov

Posebnost v sklanjatvi

(4)

(7 točk)

15. Preberite poved in rešite naloge.

15.1. Iz povedi izpišite pridevnik in pridevniški zaimek ter jima določite vrsto. Dopolnite preglednico.

A to je tisti veseli paradoks.

	PRIDEVNIK	PRIDEVNIŠKI ZAIMEK
IZPIS BESEDE		
VRSTA		

(2)

15.2. Izpisanemu pridevniku pripišite sopomenko in protipomenko.

Sopomenka: _____ Protipomenka: _____

(2)

15.3. Izpisanemu pridevniku določite naglasno mesto, tako da obkrožite naglašeni samoglasnik. Izpisanemu pridevniku spremenite naglasno mesto in besedo s spremenjenim naglasnim mestom uporabite v pomensko ustrezni povedi.

Izpisani pridevnik z obkroženim naglašnim samoglasnikom: _____

Poved: _____

(3)

(7 točk)

16. Določite glagolski vid spodnjim glagolom, nato jim pripišite še vidski par.

GLAGOL	GLAGOLSKI VID	VIDSKI PAR
premakniti		
omenjati		
izenačiti		
jemati		

(4 točke)

17. Po katerem besedotvornem načinu so tvorjene spodnje besede? Dopolnite preglednico.

TVORJENKA	BESEDOTVORNI NAČIN
predalčkar	
običajno	
samoironija	
bržčas	
pripisati	

(5 točk)

18. Preberite poved in odvisni stavek pretvorite v stavčni člen ter poved ponovno napišite.

Poezije po mojem ni treba popularizirati, ker je samosvoja.

V kateri stavčni člen ste pretvorili odvisni stavek? _____

(4 točke)

19. Opazujte zgradbo izpisane povedi.

19.1. Katere vrste je podčrtani stavek v izpisani povedi?

Je Nobelova nagrada za literaturo, dodeljena Bobu Dylanu, za vas presenečenje?

Vrsta stavka: _____

(1)

19.2. Podčrtani stavek pretvorite v odvisnik in poved ponovno napišite. Poimenujte vrsto odvisnika, v katerega ste pretvorili podčrtani stavek.

Pretvorba: _____

Vrsta odvisnika: _____

(4)

(5 točk)

20. Izhodiščne stavke smiselno dopolnite tako, da boste tvorili zahtevano poredje oziroma podredje. Kjer je treba, vstavite tudi vejico.

Dobil je nagrado _____. (pojasnjevalno poredje)

Podelili so mu nagrado _____. (namerni odvisnik)

Ni niti napisal pesmi _____. (stopnjevalno poredje)

Nagrade ni dobil _____. (dopustni odvisnik)

Na podelitev naj pride _____. (osebikov odvisnik)

Ali boste peli _____? (ločno poredje)

(6 točk)

OBRNITE LIST.

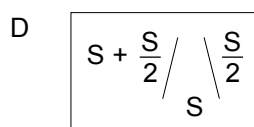
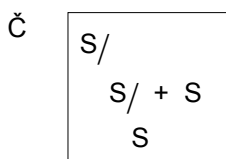
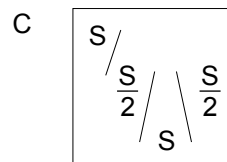
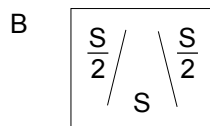
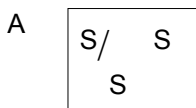

21. Opazujte povedi.

21.1. Kako sta zgrajeni spodnji povedi? Na črtico napišite črko ustrezne S-strukture.

_____ *Panogi, ki ju omenjate, sta pravzaprav neločljivi.*

_____ *Oba dejavnika je Dylan znal spojiti tako, da je to, kar je nastalo, bilo zanimivo za poslušalce.*

(4)

21.2. Tvorite poved, ki bo ustrezala S-strukturi, prikazani v primeru Č.

(4)
(8 točk)

22. V povedih popravite pravopisne napake.

Predstavniki akademije je odločitev, da nobelovo nagrado podelijo Bobu Dylanu utemeljil s tem, da ga je poimenoval za »enega največjih živečih pesnikov«. Tudi prevajalčovo mnenje o Dylanovi poeziji je dobro, meni da je bil Dylan dovolj sposoben in inteligenčen da je znal ugotoviti kje so pomankljivosti popularne kulture.

(5 točk)

23. Iz napisanih besed in besednih zvez tvorite povedi v skladu s členitvijo po aktualnosti.

Bob Dylan, Nobelova nagrada za književnost, prejeti, decembra

Poved, v kateri je izhodišče kdo, jedro pa kaj: _____

Poved, v kateri je izhodišče kaj, jedro pa kdo: _____

(4 točke)

24. Predstavljajte si, da ste član kulturnega društva na vaši šoli. V okviru pisateljskih večerov boste priredili pogovor s prevajalcem Matejem Krajcem o prevajanju poezije, med drugim tudi poezije Boba Dylana. Napišite **javno vabilo** na prireditev. Vabilo bo objavljeno v šolskem ali lokalnem časopisu ter na mestih za plakatiranje v vašem kraju. Pozorni bodite na zgradbo in obliko besedila ter na slogovno ustreznost in jezikovno pravilnost. Besedilo naj obsega od 50 do 70 besed. Predlagamo, da besede na koncu preštejete in število vpišete v okence na tej strani.

(18 točk)

Število besed:

Prazna stran

M 1 8 2 1 0 3 1 2 1 5

Prazna stran

Prazna stran